

excusaret, quod descripsisset in cartulis, animo transcribendi in libro; cartulas verò casu periisse, peccasse mortaliter, & teneri ad damna, & interesse, quæ parentianis ex tali omissione obvenirent, dixi, quia certum est Parochum teneri ex officio habere libros in quibus baptizatos, matrimonio conjunctos, & defunctos describat, ut Concilio Trid. sess. 24. c. 2. de reform. decernitur, ex quibus libris probatur quem esse baptizatum, Matrimonium celebratum, & quem defunditum, quæ ad hæreditatem consequendam, vel legatum, vel ad probandam consanguinitatem, & alia satis influunt, ex notatis per Barbosam dicta sess. 24. c. 2. num. 28. 29. 30., Passer. de scriptura privata rubr. de libris Plebanorum lib. 5. q. 6. num. 2., Quare omissione harum descriptionum magnū prejuditium affert populis, Possevin. de off. Curati c. 6. num. 45., & 46., & c. 12. num. 44., Sanchez de Matrimon. lib. 3. disq. 15. num. 22., Barbosa de off. Parochi p. 1. c. 7. num. 7., & 8., & de potest. Episc. alleg. 32. num. 174., 175.

Ex quo ergo deficit culpabilitè in eoad quod tenebatur ex officio, tenetur ad damna, Lessius de Justitia, & Jure lib. 2. c. 13., dub. 10. num. 69., præjuditium intulit enim iuri Paretianorum ad notata per Sylvesterum V. Restitutio 3. q. 5., cumque posset eogi etiam multis, vel poenit impositis munus suum implere, ad tex. inc. Administratores 23. q. 5.; Ideò Paretiani habent actionem contra Parochum ex 89 quasi contractu, qui dum acceptavit beneficium, cum honoribus, & oneribus, quasi sit mercede conductus, tenetur; undè in utriusque commodum suscepit officium, ac propterea teneatur nō solùm de lata, sed etiam de levi culpa, Azor. p. 3. lib. 4. c. 6. q. 2. Vers. est igitur, Filiuc. lib. 23. c. 3. num. 71., Sicut Tutor, qui ex negligentia damnificavit pupillum tenetur ad interesse, l. nisi em. l. 51. Tutoris C. de Administr. tutorum.

90 Nec relevat excusatio de cartulis deperditis, tum quia tenebatur describere in libro ad id parato, ut ex Tridentino loco citato, tum quia non appareat impedimentum aliquod per quod excusabiliter posset uti remedio cartularum, tum quia tenebatur etiam omni adhibita diligentia, & sollicitudine reportare ad librum nota-

ta in cartulis, vel ad summum excusatio potuisset habere locum in una, vel altera partita, post breve tempus, post celebratū Matrimonium putà de mane in serò describendo, vel si tale accidens contigisset, putà si gravi morbo, paulò post celebratum Matrimonium, corripitur, revera ex impotentialia, non verò ex negligentia, contigisset omissio.

91 Amplia decimoquarto, ut negligens visitare infirmos suæ Paretiæ, etiam graviter peccet, & tanto gravius, quanto infirmitas periculosior; tum ut possit oportunamente Sacra menta infirmo administrare, nam multoties contingere potest, ut Parochio negligente visitare, infirmus sine Sacramentis moriatur; vel quia domestici rudes ignorant statum, & urgentem necessitatem infirmi, & in quo periculo proximo sit, maximè in Villis; vel quia domestici temporali, & corporis curæ applicati, de salute animæ non cogitant; vel quia non audent infirmum admonere; vel ex alia quacunque causa, tum, ut monita salutis opportune proponat ægrotto, contra insidias, & demonum tentationes, quæ aciores sunt, quanto exitus instat è vita, prout ex Mathado, & aliis notat Barbosa de de Parochis p. 1. c. 8. num. 27., & seqq.

92 Amplia decimoquinto, ut Parochus negligens studere, & discere, quæ necessaria sunt ad suum officium, ritè, & rectè obeundum, graviter peccet; hæc autem sunt, quæ ad fidei articulos, & mysteria explicanda requiruntur, ad explicationem Evangeliorum, & sacræ scripturæ, ad Theologiam moralem concernunt, Barbosa de off. Parochi p. 1. c. 2. num. 10., quia non solum sibi, sed, & aliis prodeesse debet, docendo, & instruendo necessaria ad salutem oves sibi commissas, alias timendum est, ne impleatur illud, Osee Prophetæ c. 4. (quia scientiam repulisti, repellam te, ne Sacerdotio fungaris mibi), non enim excusatione digna est in eis inscritia, arg. ex c. si in Laicis disq. 38., qui enim Sacram Scripturam ignorat, Christum ignorat, teste Hieronymo relato in c. si justa disq. 38., & valde ponderanda sunt, quæ habet doctor gentium ad Corintios c. 14., quæ compleat per hæc verba (si quis ignorat ignorabitur) Parochus ergo, ne ipse, aut oves sibi à Deo commissæ ignorentur à domino, in die Juditii,

stu-

studeat toto conatu discere quæ Dei sunt, eaque similiter populum sibi commissum edocere, quod velem, ut Parochi attentius considerarent, dubito enim valde, quod multi in hoc delinquent, existimantes se ulterius non teneri studio vacare, ex eo quia in examine ad Parochiale Ecclesiam approbati fuerunt, quasi ex eo certi sint, se cuncta scitu necessaria tenere, at falluntur sèpè, quia approbatio illa; at plurimum pendet ab improvisis responsionibus ad certos, & propositos casus, quæ non arguunt necessariam conexionem scientiæ ceterarum difficultatum; tum quia in scientiis, maximè in moralibus nemo unquam sufficienter peritus; eo quia in sigulis casibus plures contingunt circumstantiæ, quæ etiam peritissimorum multoties contorquunt ingenia; tum quia memoria labitur, & deletur, & quæ semel didicit, in contingentia, casus non memoratur; hinc errores, hinc non recta iuditia, hinc præjudicia, hinc oportuna, aut necessaria remedia nō applicantur spiritualibus necessitatibus, & infirmitatibus, ex quo Trid. sess. 21. c. 6. ponderosioribus verbis imponit Episcopo, ut in hoc vigile, & si noverit Parochum aliquem minus peritum, ut ei Vicarium deputet, vel si Parochus non sit honestis moribus decoratus, etiam à cura, & beneficio removeat, si incorrigibilis sit, & licet de ejus illitteratura omnimoda videatur loqui, tamen etiam de Parochio alias examinato, & approbato intelligendus est textus, quoties Episcopus in visitatione eū reperierit minus idoneum, declaravit Sac. Congreg. die 9. novembris 1619. teste Selio in select. canon. c. 11. num. 18., nam ad Episcopum spectat explorare peritiam Parochorum, an talis, & tanta sit, quanta sufficiat ad rectè obeundum tantum Parochi munus, prout sensit Rota decis. 23. num. 1. in Postulum. Farinac., quarè quām aberrant à veritate illi, qui assumpti ad Parochiale Ecclesiam existimant sibi otiani tempus advenisse, cum potius vigilandi, & laborandi onus susceperint, ut benè notavit D. Carolus Borromeus allegatus à Franc. Leone thes. for. Eccles. p. 4. c. 2. nu. 26. 27., & seqq., nam laus Pastoris est, si super gregem suum vigilet, è contra, si otiantur, & negligat, culpatur graviter.

93 Hinc est, quod ad hunc effectum, potest

Episcopus vocare Parochos ad nouum examen, ut sibi experientia innoteat, an illorum scientia sit extenuata, ut probat Jo. Sancius in select. d. 50. num. 11., nam scientia Parochorum, quæ à principio fuit adiudicata sufficiens, decursu temporis diminuitur, data Parochi in studio negligentia, ad quod Barbosa de off. Parochi lib. 1. c. 2. num. 10. ad fin., refert, Sac. Congregat. declarasse in una Placentina sub die 6. Augusti 1628., liberum esse Episcopis, tam in visitatione, quām extra, iterum examinare super Doctrina, & Litteratura Parochos approbatos ab Antecessore, tempore provissionis Parochialium, nec non superveniente rationabili causa, & suspicione ignorantiae, posse examinare ad effectum Concilii c. 6. sess. 21. de reform., Diana p. 4. tract. 4. resolut. 59.

94 Imperiti enim, & illitterati ad hunc effectum, sunt illi, qui non habent sufficientem peritiam ad munus suum rectè exequendum, Aloys. Ricc. prax. aur. resolut. 547. p. 4., Barbosa ad Trid. d. c. 6. num. 4. V., & imperitis, Antonell. de regimine Eccle. lib. 2. c. 4. num. 11.

95 Amplia decimosexto, ut Parochus non leviter peccet, si negligat oleum eo anno benedictum ab Episcopo recipere, sed utatur oleo alterius anni, c. litteris de consecrat. d. 3., & notat Bonacina de Sacramento extremæ unctionis q. unica p. 2. num. 6., Possevin. de off. Curati c. 9. n. 1., Barbos. ad Trid. sess. 14. c. 1. de Sacram. extremæ unctionis num. 6.

96 Limita in necessitate, putà quia nondum potuit nouum consequi, vel ex alia causa inculpabili, non habet; quia tunc absque vitio negligentia, veteri potest uti, ut post Zambram, Ugolin., & Laiman. notat Barbosa d. num. 6.

97 Amplia decimoseptimæ, ut negligentia culpa incurrat Parochus, qui Paretianos suos discordantes, non curat ad concordiam componere arg. ex c. Discordantes Clericos disq. 90., Barbosa de off. Parochi c. 1. p. 1. num. 26.

98 Amplia decimoctavæ, quod maxima culpa erit, si negligat Parochus diebus Dominicis saltem, erudire Pueros, & Puellas Doctrina Christiana, quod expressè statuit Trid. sess. 24. c. 4., & sess. 5. c. 2. de reform., de qua obligatione emanavit etiam Confessio

tutio

tutio B. Pü V. incipit (*Ex debito Pastoralis officii*) sub die 6. Octobris 1572., quām per extensum afferit Barbosa de officio Parochi p. 1. c. 15. num. 8., quām culpam esse mortalem, dixit Barbosa, ubi supra, sub num. 2., ubi num. 3. notat, quod si Parochus sit nimis negligens in hoc munere implendo, poterit Episcopus, ex fructibus ipsius Ecclesiæ, partem congruam alteri assignare, qui pueros erudit.

99 Scio quod Parochi rurales soleant se excusare, allegantes negligentiam Parentum in mittendis, vel ducendis pueris, & pueris, ad Ecclesiam, tempore ad id constituto, verūm deberent potius excogitare remedium, quod erit, vel per edictum Episcopi sub Censurarum Comminatione Parentes ipsos, vel alios, ad quos spectat cogendo, ad mittendos, vel ducendos pueros, quod fieri posse pluribus allegatis, dixit Barbosa d. c. 15. num. 6., vel vehementius rationibus monendo eosdem, ut puerosmittant, ostendendo, quām graves poenas daturi sint in Dei Judicio, dum in re tanti momenti deficiant; vel in mane dum ad audiendam Missam convenientiunt, poterit Parochus pueros edocere, & credendū est, quod Charitate suadente Parochus diligens nihil intentatum relinquit, quin Parentum supplet negligentiam; Parochi etiam in Dei servitio ferventes, per Villas, Campos, & Prata, pueros custodientes Boves inquirunt, & instruunt; & in hoc laudabiles.

100 Limita primò, tamen cum Ledesma loco à Barbosa allegato d. c. 15. num. 1. ad finem, quod Parochus non incurret negligentia notam, si singulos in particulari non edoceat, quia ad id non tenetur, sed sufficit si omnes in Communi erudit; verūm etiā teneri existimo, si aliter nequeat consequi occasionem opportunam.

101 Limita secundò, si Pueros erudit secundum eorum capacitatem; unde rudiores sufficit, si doceat orationem Dominicalem, Præcepta Decalogi, Præcepta Ecclesiæ, Symbolum Fidei, & Ecclesiæ Sacramenta, explicando item Mysterium Santissimæ Trinitatis, cum Unitate Dei, Christi Domini Incarnationem, Passionem, Mortem, Ressurrectionem, Animæ immortalitatem, Judicium Divinum, in quo unusquisque poenas, aut præmium repor-

tabit, prout gesit.

102 Amplia decimononò, ut negligentia notam incurret Parochus, si Vitia, è sua Paretia extirpare non curet, deturbare adulteria, concubinas tollere, blasphemos deterere, hereses, superstitiones, eliminare, juxta preceptum Trid. sess. 24. c. 3. de reform., in quibus omnibus, sicut requiritur in Parrocho magna vigilantia, & diligentia, ita etiam multa industria, & prudentia, cavingo nè utatur scientia, ex confessione Sacramentali habita, sed id debet intelligi de adulteriis, concubinatu, & vitiis publicis, & notoriis, & tunc etiam cavendo à zello indiscreto; unde debet zellus charitate formari, & intentio debet ordinari ad solam peccatoris salutem, ita ut sine strepitu, sine clamore, sine vi, sed occulte quantum fieri potest, correctio facienda sit, & tunc tantum recursum habendum ad Judicem, quando omnibus remedii adhibitis, nulla alia salutis operandæ, spes inveniri possit.

103 Amplia vigesimò, ut debeat cavere Parochus, ne negligens sit circa pauperes, & miserabiles personas, propter quod inter ceteras causas, cogitur residere in sua Paretia, ut declarat Trid. sess. 23. c. 1. de reform., ibi in principio (pauperum, aliarumque miserabilium personarum curam paternam gerere) de quo munere, S. Carolus in actis Mediol. Eccl. p. 1. in c. de diligentia ab Episcopo adhibenda in statu cuiusque Paretia cognoscendo, hæc habet (inquirat Parochus studiosè de Pauperibus sue Paretia, praesertim pueris nubibus, de Viduis, Orphanis, Pupillis, Agrois, senio confessis, aliisque personis temporali, veletiam spirituali auxilio, vel misericordia indigenibus, quibus, & ipse pro viribus opitulari, & alios, suo exemplo, & horatu ad id officium incitare studeat, precipue de his omnibus sœpè certiore faciat Episcopū, ut qui communis eorum Pater est, iisdem Paternam curam, & pietatem, quacunque poterit, ratione praefest) nec satisfaciens muneri suo expectando, quod ad ejus ostium pulsent pauperes, quia multoties magis intelligent, qui emmendicare erubescunt, sed debet diligentius, & cautè ipsos pauperes perquirere, eisque pro posse, & industria opem ferre, ad quod antiqui canones assignaverant quartam partem fructuum quorumcumque beneficiorum, deductis necessaria-

cessariis alimentis, Clericis ipsis beneficiatis c. non satis d. 86., c. aurum, c. gloria, c. concessio, c. quatuor, c. de redditibus 12. q. 2., quę obligatio, non solum est de elemosina claranda pauperibus, extrema, aut gravi necessitate præfissi, sed etiam communi, quia tā Episcopis; quām Parochis specialis incumbit cura de pauperibus inquirendis, & alevandis, magis quam divitibus seculi, nam quando Christus dixit Petro, pax oves meas licet intelligatur primò, & principaliter de alimentis spiritualibus, scilicet Sacramentis, Dogmatibus Fidei &c., tamen etiam extenditur ad alimenta corporalia, si ultra vietum, & vestitum, ut dixit D. Paulus, redditus habeant Ecclesiasticos, alias peccato negligentia notantur, ad tradita per Sanchez. opuscul. tom. 1. lib. 2. c. 2. d. 39. num. 34. 35., quod si non possunt omnes pauperes alere, poterint, ex eis aliquos sibi bene viros eligere, ceteris prætermis, ex allegatis per Barbosam in c. si quis propter num. 2. de furtis, & Diana p. 5. tract. 8. resol. 17.

104 Amplia vigesimoprimum, ut negligens Parochus orare pro suis ovibus, etiam delinquit, quod admonet pariter Trid. sess. 23. c. 1. de reform., ibi, pro his sacrificium offere, quia est opus misericordiae spiritualis, & in hoc populus multum indiget, tū ad impetranda divina auxilia, ad præcavenda mala spiritualia, & temporalia, tū ad virtutum augmentum; utrum autem teneatur pro suis ovibus sacrificium offere, hoc est applicare; videantur D. D. apud Barbosam de potestate Episcopi alleg. 23. num. 23., & de Parocho p. 1. c. xi. num. 10., ubi Doctores allegat pro utraque sententia, & certò affirmativa videtur conformior verbis Concilii, & ego consulerem, ut singulis diebus Dominicis pro suis Paretianis sacrificium applicaret.

105 Contingat, quod in Ecclesia Parochiali, Clerici aliqui Ministri, etiam Laici, Sacra contemniant, abutantur sacris vestibus, Vasa sacra, sine debita reverentia, pertrahent, loca sacra, nempe Ecclesiam, Oratorium, Cæmeterium, Saltationibus, aliisque profanis usibus polluant, Parochus vero omnime corrigere negligat, talis negligentia, ut Parochi factum, est punienda, Clement. prima de celebrat. Missar. Glos. in c. Nemo per ignorantiam, ut in Ver.

bo negligentia de consecrat. dist. 1. per tex. in c. Nulli fas. 25. q. 1., ubi, quod timere debemus, qualiter comminetur Deus negligentia Sacerdotum, si quidem reatu majori delinquit, qui potiori honore perficitur, & eo graviora facit vitia peccatorū sublimitas peccantium; quarè pro tali negligentia in præcit. c. Nemo per ignorantiam imponitur gravis poena, gravem autem, & mortalem esse Parochi culpam, demonstrat per hæc verba (quod si Clericum Presbyter non commonuerit, decem annis, & sex mensibus excommunicatus sit) quorum negligentiam Jurisdictio, & jus taliter delinquentes corrigendi, devolvit ad ordinarium, ut est textus satis expressus in Clement. 1. de celebrat. Missarum.

106 Negligentia in custodia Augustissimi Sacramenti, ita ut animal comedenter, vel filius iniuritatis raperet, aut aliter periret, quadraginta dierum penitentiam importat in jejunio, & observatione, ut ex Concilio Arelatenſi refertur in c. qui bene non custodierit de consecrat. d. 2.

107 Tenentur etiam Parochi, in Sacramentorum administratione diligenter curare, ut dignis tantum Sacraenta ministrent, rejectis indignis, c. in mandatis dist. 43., intellige tamen de notoriè indignis, ut sunt excommunicati, Concubinarii, Usurarii, quos à communione arcendos, Sacri Canones decreverunt; unde si in hoc negligentia se habeant, dicuntur proiicere Margaritas ante porcos, & de gravi reatu judicantur.

108 Amplia vigesimosecundò, ut Parochus, sicuti, & omnis beneficiatus negligens acquirere suæ Ecclesiæ, cum possit, putà si repudiet hæreditatem, vel legatum relictū suæ Ecclesiæ, vel omnino negligat acquirere, vel potius sibi acquirat, quam Ecclesiæ, peccat, & tenetur eidem Ecclesiæ de suo, ad interesse, id est damna resarcire, ex allegatis per Bellett. disq. Cleric. tit. de Cleric. debit. §. 7. num. 4., Affl. decis. 279. num. 8.

109 Negligens Parochus, infra duos menses à die consecrationis beneficii emittere professionem Fidei, juxta Decretum Concilii Trid. sess. 24. c. 12. de reform., in pœnam non facit fructus suos; quām pœnam incurrit in foro conscientiæ, etiam ante Judicis sententiam declaratoriam, Azor. Inst. moral.